

DET KONGELIGE
ARBEIDS- OG SOSIALDEPARTEMENT

Statsråden

Arbeids- og sosialkomiteen i Stortinget
Stortinget
Postboks 1700 Sentrum
0026 OSLO

Deres ref
2020/4819

Vår ref
21/56-

Dato
26. januar 2021

**Svar på representantforslag 87 S (2020-2021) fra representanten
Bjørnar Moxnes, om gode arbeidsvilkår for gode velferdstjenester**

Jeg viser til brev fra Stortingets arbeids- og sosialkomite 7. januar om representantforslag 87 S (2020–2021) fra stortingsrepresentant Bjørnar Moxnes. Svaret er utarbeidet etter innspill fra Finansdepartementet og Nærings- og fiskeridepartementet.

Innledningsvis vil jeg vise til at regjeringen tidligere har mottatt flere anmodningsvedtak om lønns-, arbeids- og pensjonsvilkår hos private leverandører av offentlig finansierte velferdstjenester. Regjeringen satte derfor høsten 2018 ned et offentlig utvalg som skulle utrede forhold som berører flere av temaene anmodningsvedtakene tok opp. Forslagene i dette representantforslaget berører også i stor grad samme tema.

Velferdstjenesteutvalgets innstilling "NOU 2020: 13 *Private aktører i velferdsstaten*", er sendt på alminnelig høring. Regjeringen vil følge opp utredningen på vanlig måte og avventer nå innspill fra høringsinstansene. Jeg vil likevel komme med noen generelle bemerkninger rundt enkelte av problemstillingene som reises i representantforslaget.

Jeg er enig med representanten i at ryddige og gode arbeidsforhold er viktig for å sikre kvaliteten i velferdstjenestene.

De fleste av de offentlige velferdstjenestene produseres i egen regi. Ifølge Velferdstjenesteutvalgets rapport er rundt 80 prosent av alle arbeidsforhold i offentlig finansierte velferdstjenester i offentlige virksomheter. Når det offentlige velger å sette ut produksjon av velferdstjenester til private leverandører, kan de private leverandørene

tilknyttes det offentlige enten gjennom tilskuddsfinansiering eller ved at det offentlige kjøper tjenester i tråd med anskaffelsesregelverket.

Regjeringen legger til grunn at både offentlige og private leverandører av velferdstjenester følger krav i lov og kontrakt. Det gjelder enten de som får dette oppdraget er tilknyttet det offentlige gjennom tilskuddsfinansiering eller ved offentlig innkjøp. Det er allerede et omfattende regelverk knyttet til krav det offentlige kan stille til virksomheter som leverer tjenester til det offentlige.

Tilskuddsordningene er regulert i de ulike sektorregelverkene. Innenfor tilskuddsregimene vil det være de ulike tilsynsmyndighetene som fører kontroll med at regelverk, eksempelvis knyttet til bemanningsnormer/krav, blir fulgt.

Offentlige oppdragsgivere kjøper årlig varer og tjenester for nesten 600 milliarder kroner fra eksterne leverandører (offentlige anskaffelser). Regjeringen har i arbeidet for å hindre useriøsitet og arbeidslivskriminalitet vektlagt offentlige oppdragsgiveres særlige ansvar for å bidra til ryddige og seriøse forhold i norsk arbeidsliv, og hindre arbeidsmiljøkriminalitet.

I en anskaffelse er det mulig å stille krav som fremmer seriøsitet hos leverandørene. Hvilke krav oppdragsgiver kan stille må vurderes opp mot anskaffelsesregelverket i det enkelte tilfellet, og vil blant annet avhenge av anskaffelsens art, omfang, verdi og kompleksitet. Det kan for eksempel stilles krav til leverandørene om blant annet utdanning, økonomisk kapasitet eller relevant erfaring fra tilsvarende oppdrag. Det er opp til den enkelte oppdragsgiver å følge opp at leverandørene overholder vilkårene i inngåtte kontrakter og lovpålagte krav, og tar i bruk nødvendige sanksjoner.

Lærlingeforskriften pålegger offentlige oppdragsgivere, etter bestemte vilkår, å stille krav om at leverandører er tilknyttet en lærlingordning. Oppdragsgiver skal gjennomføre nødvendig kontroll av om krav om bruk av lærlinger overholdes.

I forskrift om lønns- og arbeidsvilkår i offentlige kontrakter pålegges offentlige oppdragsgivere å stille krav om at ansatte hos leverandører og eventuelle underleverandører skal ha visse lønns- og arbeidsvilkår. Etter forskriften kan oppdragsgiverne også forbeholde seg retten til å gjennomføre nødvendige sanksjoner dersom vilkårene ikke etterleves, og gjennomføre nødvendig kontroll med at kravene overholdes. Det er utarbeidet en egen veileder til forskriften.

Flere offentlige oppdragsgivere stiller krav til sine leverandører som går lenger enn det som pålegges gjennom anskaffelsesregelverket. Slike krav må vurderes opp mot anskaffelsesreglene og EØS-retten. I stortingsmeldingen om offentlige anskaffelser, Meld. St. 22 (2018-2019), ble det varslet at det skal det utarbeides en veiledning til offentlige oppdragsgivere som ønsker å ta i bruk slike krav.

Spørsmål om finansiell rapportering for virksomheter som leverer tjenester til det offentlige, er et sentralt tema i NOU 2020: 13. Regjeringen avventer nå, som nevnt, eventuelle innspill fra høringsinstansene.

Andre forslag som fremmes av representanten er at det skal sikres at offentlig finansierte velferdstjenester hovedsakelig skal utføres av ansatte, ikke av selvstendig næringsdrivende, og at ved anskaffelser av offentlig finansierte velferdstjenester skal kreves pensjonsvilkår på samme nivå som i det offentlige. Arbeidsforhold, herunder tilknytningsforhold og pensjon blir behandlet i NOU 2020: 13, og regjeringen avventer også her innspill fra høringsinstansene.

Når det gjelder grensen mellom selvstendig næringsdrivende og arbeidstakere med hensyn til arbeidsforhold reguleres dette i arbeidsmiljøloven. For ordens skyld vil jeg presisere at det er det reelle forholdet mellom partene som skal legges til grunn, ikke hvordan avtaleforholdet omtales av partene i kontrakten. Både private og offentlige virksomheter må følge arbeidsmiljøloven og sørge for at de som reelt er arbeidstakere ansettes. Innholdet i arbeidstakerbegrepet, og grensen mot selvstendig næringsdrivende, er et av temaene som behandles i det partssammensatte utvalget som vurderer rammeverket for tilknytningsformer i arbeidslivet. Utvalget skal levere sin utredning innen 1. juni 2021.

Representanten foreslår videre at det skal sikres at aktører som har oppdrag for det offentlige har tariffavtale. Regjeringen vil, i tråd med regjeringsplattformen, legge til rette for et organisert arbeidsliv og et velfungerende og effektivt trepartssamarbeid. Vi har derfor blant annet nedsatt en arbeidsgruppe sammen med partene for å styrke organisasjonsgraden. Et forslag, som etter det jeg forstår, innebærer et krav om at alle aktører som har oppdrag for det offentlige skal ha tariffavtale vil slik jeg ser det være å gå for langt. Et slik krav vil gripe inn i partenes frie forhandlingsrett, og vil kunne være problematisk sett opp mot grunnleggende rettigheter som organisasjonsfriheten.

Med hilsen

Torbjørn Røe Isaksen